

Základní škola a Mateřská škola
Kladno, Norská 2633

Základní škola a Mateřská škola Kladno, Norská 2633

tel.: 312682940; fax: 312686329; e-mail: kladno_4zs@volny.cz; IČO 70567981

ABSOLVENTSKÁ PRÁCE

Název práce: Slova přejatá

Jméno: Radek Plašil

Třída: 9. A

Datum odevzdání: 14. 4. 2016

Vedoucí učitel: Mgr. Aneta Klemperová

Anotace

Tato práce s názvem Slova přejatá byla zpracována jako absolventská práce při ukončení základního vzdělávání na ZŠ a MŠ Kladno, Norská 2633.

Práce je zaměřena na slova přejatá, typy přejatí, výslovnost, a slova, která byla přejata do češtiny z cizích jazyků.

Poděkování

Děkuji Městské knihovně Kladno za vypůjčení knihy Slova odjinud, a děkuji také paní učitelce Anetě Klemperové za trpělivost a snahu.

Obsah

Úvod	4
Co je to slovo přejaté?	5
Slova cizího původu	5
Výslovnost přejatých slov	6
Anglicismy	6
Budoucnost češtiny	7
Přejatá slova z germánských jazyků.....	8
Přejatá slova z románských jazyků.....	8
Přejatá slova ze slovanských jazyků	8
Závěr	9
Zdroje	10

Úvod

Tato práce mě zaujala především proto, že jsem se tímto tématem již někdy zabýval, a tak mi přišlo poměrně zajímavé. Když se totiž nad tematikou zamyslím, kolik slov čeština přejala z cizích jazyků, tak si vlastně uvědomuji, že jsou všude kolem nás a tvoří podstatnou část naší slovní zásoby. Přejatá slova se vyskytují zejména v počítačové terminologii a v celkové slovní zásobě mladých lidí. Ale také některé výrazy, jako třeba víkend, používaly již naše babičky. Doufám, že se vám tato prezentace bude líbit.

Co je slovo přejaté?

Přejímání slov z jiných jazyků je způsob rozšiřování slovní zásoby. Dalšími prostředky rozšiřování slovní zásoby jsou: přejímání z jiných než spisovných útvarů národního jazyka, vytváření víceslovných pojmenování, nebo naopak pojmenování jednoslovných. Slova přejatá se používají: není-li pro ně česká náhrada, v odborných pracích, v situacích, kdy je potřeba mezinárodního termínu. V době Národního obrození část obrozenců zcela odmítali přejatá slova a vymýšleli pro ně vlastní české výrazy, čistonosoplena, klapkobřinkostroj...

Slova cizího původu

Slova cizího původu v češtině rozdělujeme na:

- I. **slova zdomácnělá** – jsou přejatá z jiného jazyka, ale již přizpůsobená češtině, takže si neuvědomujeme cizí původ slov a nepocitujeme je jako cizí slova. Některá slova byla přejata z cizích jazyků velmi dávno a zdomácněla (škola, tabule, kostel), jiná byla přejata později, nicméně jsou frekventovaně užívaná (republika, banka).
- II. **slova cizí** – jsou přejatá slova, která si zatím zachovávají svůj původní ráz, většinou se píšou odlišně od češtiny (odlišné hlásky - w, q, x, au, eu, f, g, měkké i po h, ch, k, r, skupiny di, ti, ni, se vyslovují tvrdě atd.).
- III. **slova pravopisně počeštěná** – to jsou slova, která jsou sice cizího původu, ale pravopisně se již skloňují podle češtiny. Aféra – anglicky affair.
- IV. **Jména osobní** –
 1. Napsaná původním pravopisem - Ludwig van Beethoven
 2. Počeštěná jména – Kryštof Kolumbus
 3. Jména pocházejících z jazyků, které nemají latinku: - A. Sergejevič Puškin.
- V. **Jména zeměpisná** –
 1. Napsaná původním pravopisem – New York
 2. Počeštěná, avšak dnes neužívaná – Graz (Štýrský Hradec)
 3. Počeštěná a vžitá – Paříž

Výslovnost přejatých slov

Výslovnost přejatých slov rozdělujeme v zásadě na 5 typů:

1. Psané di, ti, ni, se vysloví tvrdě – diktát
2. i+j – dialekt (dijalekt)
3. Psáno i, čteme j – detail (detajl)
4. Ve slovech zakončených na –ismus, nebo –smus vyslovujeme –z (anarchismus, orgasmus, atd.)
5. Výslovnost anglická – původní znění (výslovnost je individuální)

Anglicismy

Výraz	Přesné znění	Překlad	Ekvivalent	Vysvětlení
WTF	What the fuck?	Co to kurva?	Co to kruci?	Užívá se, když je někdo něčím překvapen
OMG	Oh my god	ó můj bože	Doprčic, kristova noho	Užívá se, když je někdo něčím otráven, či naštván.
BFF	Best friend forever	Nejlepší kamarád/ka navždy	Nejlepší kámoš/ka	Užívá se v chatu.
LOL	Laugh out loud	smát se nahlas	Hahaha	Užívá se místo smíchu.
BTW	By the way	mimochodem	mimochodem	Užívá se v běžné mluvě.

Výrazy:

1. Weekend - Víkend
2. Business - Byznys
3. Offside - Ofsajd
4. Ketchup - Kečup
5. Jungle - Džungle
6. Juice - Džus
7. Basketball - Basketbal

8. Goal - Gól
9. Training - Trénink
10. Football – Fotbal

Budoucnost češtiny

Budoucnost češtiny je dle mého názoru poměrně nejasná, protože se sem dostává hodně anglicismů, které poangličtují slovní zásobu češtiny. V minulosti právě na tuto skutečnost čeština málem doplatila kvůli němčině. Nebýt národního obrození, asi bychom dnes mluvili němčinou. Asi je třeba dalšího národního obrození. Na druhou stranu ale hodně lidí se stará o to, aby čeština stále byla jazykem svéprávným, který bude stále pro nás, Čechy, tím nejdůležitějším komunikačním prostředkem.

Každý národ na světě potřebuje pro sebezachování 4 věci:

1. Svou historii
2. Své území
3. Svou kulturu
4. Svůj jazyk

Toto vše Češi neměli do zániku Rakouska-Uherska. Měli sice svou historii, kulturu, i jazyk, ale neměli své území. Je důležité všechny čtyři složky chránit, a proto musíme pečovat i náš jazyk, a vážit si toho, že svůj vlastní jazyk máme. Můžeme ho chránit tím, že sice přejmeme slovo, ale počeštíme ho. A nepoužívat Anglicismy, či slova v originálním jazyce, ze kterého vzešlo.

Přejatá slova z germánských jazyků

Výraz v češtině	Výraz v originále	Jazyk
Cibule	Zwiebeln	Němčina
Knedlík	Knödel	Němčina
Rytíř	Ritter	Němčina
Talíř	Teller	Němčina
Taška	Tasche	Němčina

Přejatá slova z románských jazyků

Výraz v češtině	Výraz v originále	Jazyk
Aféra	Affaire	Francouzština
Inženýr	Ingénieur	Francouzština
Kapitán	Capitaine	Francouzština
Krém	Crème	Francouzština
Móda	Mode	Francouzština

Přejatá slova ze slovanských jazyků

Výraz v češtině	Výraz v originále	Jazyk
Jezero	Ozero	Ruština
Horal	Góral	Polština
Mazurka	Mazurek	Polština
Obřad	Ceremonia	Polština
Vampýr	Vampir	Srbština

Závěr

Tak. Celá prezentace je za námi. Tato práce obsahuje několik podkapitol týkajících se přejatých slov. Všiml jsem si pravopisu přejatých slov, anglických výrazů, tedy anglicismů, dále německých výrazů, tedy germanismů, a například slovanských slov, která čeština často využívá. Doufám, že se vám líbila. A na závěr jeden citát od Jiřího Krause, českého lexikografa, lingvistu a překladatele: **„Bojím se o češtinu, že se bude přizpůsobovat cizím vzorům i tím, že přestane přechylovat. A pak by mohla začít přestat i skloňovat.“** Úplně závěrem bych chtěl napsat, že čeština se asi nikdy nezbaví přejatých slov. Jsou sice důležitá, avšak nesmí češtině přerůst přes hlavu. Každý člověk by se měl snažit chránit svůj rodný jazyk. Také kdysi za Národního obrození bylo jistou výsadou mluvit česky, protože lidi si tohoto jazyka více vážili, když byl ohrožen.

Zdroje:

1. https://cs.wikipedia.org/wiki/P%C5%99ejat%C3%A9_slovo#Hybridn.C3.AD_slova
2. <http://szs-bnl.wz.cz/view.php?cisloclanku=2008020036>
3. <http://slideplayer.cz/slide/4256056/>
4. <http://slovníkzkrtek.cz/>
5. <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7106>
6. Pravidla českého pravopisu
7. Překladač Google
8. <http://citaty.net/vyhledavani/?h=%C4%8De%C5%A1tina>
9. Slova odjinud, Květa Dašková, albatros Praha, 1986